

PRILOGA „ZVONČKU“

Slovanske pravljice.

Priobčuje *Nik. Vrhov.*

7. Žabica.

(Češka.)

Neki kmet je imel majhno zemljišče, tako majhno, da se mu ga je škoda zdelo razdeliti med svoje tri sinove. »Če razkosam to ped zemlje, nobeden ne bo imel ničesar,« je rekal. Nikakor se ni mogel sprijazniti z mislijo, da bi vsi trije sinovi postali kočarji. Skliče jih torej vkup na posvet in jim reče: »Mojega zemljišča ne morete dobiti vsi, ampak samo eden. Moj ded mi je večkrat dejal, da mora oče vse otroke enako ljubiti, in jaz se držim njegovega nauka. Naj odloči usoda, kdo mi bo dedič. Pojdite v snuboke, in kdor prinese najlepši prstan od neveste, bo moj naslednik.«

Sinovom je ugajal očetov ukaz. Drugi dan so šli v snuboke. Janko, ki je bil najmlajši, je krenil v gozd, ki se je razprostiral daleč tja pod gorami. Precej časa je že hodil po gozdu, ko pride na križem pot. Predenj skoči žaba, grda, da jo je bilo strah pogledati.

»Kam hitiš, Janko?« vpraša žaba prišleca.

Janko se ustraši. Nikdar še ni slišal, da bi bile govorile žabe, ki so regetale v mlaki tam za kočo. Povedal je žabi vse po pravici:

»Oče je nas tri sinove poslal v snuboke. Kdor prinese najlepši prstan od neveste, temu bo dal dom.«

»Pojdi z menoj. Moja Katrica ti da tak prstan, kakršnega niso nikdar še videli niti oče, niti brata,« je rekla žaba. Janko se je malo obotavljal, potem pa le šel z njo.

»Če je tista tvoja Katrica taka, kakršna si ti, se bom že obrisal za očetov dom,« si je mislil gredoč. Prišla sta v dolino, kjer so štrlele kvišku

visoke skale. V njih je bilo mnogo votlin. V neko votlino skoči žaba in pokliče Katrico. Prišla je. Mati je bila ostudna, a hči je bila še ostudnejša. Janko je skoraj ni mogel pogledati. Proč se je obračal, toda le za hip. Žabi sta mu prinesli dragoceno skrinjico. Ko sta privzdignili pokrov, se zaleskečejo v nji dragi prstani, obsejani z demanti.

»Izberi si, Janko, katerega hočeš,« prigovarja stara žaba.

Janko vzame najslabši prstan. Bal se je seči po lepšem.

»Tega-le si vzemi, da te brata ne osramotita,« reče starka ter ročno zavije v papir enega izmed najlepših prstanov in mu ga poda. »Brata sta že doma in čakata, kaj boš prinesel,« pripomni žaba Janku, ko je odhajal.

Res je bilo tako. Brata sta bila že prišla domov. Oče je še odlašal in ni prisodil dedščine nikomur, doker ne pride Janko.

Ko se je vrnil domov najmlajši sin, pozove oče vse sinove, naj mu pokažejo dari, ki so jih prinesli od nevest.

Najstarejši sin je pomolil očetu krčni prstan.

»Dober je, le shrani si ga za spomin,« reče oče in odmaje z glavo.

Boljši je bil prstan, ki ga je bil prinesel srednji sin, in tudi nekoliko dražji.

»Tvoj prstan je boljši. Primeren je za kmeta. Le shrani si ga za spomin,« de oče in prikima z glavo.

»Nu, Janko, kaj pa je tebi dala nevesta?« vpraša oče najmlajšega sina. Janko se počasi priplazi izza peči, seže v žep in poda očetu nekaj v papir zavitega.

»Oj, Janko ga ima v papirju shranjenega,« se zasmajeta brata. Toda komaj je oče razvil papir, ju zdajci mine smeh. Kakor kadar solnce najjasneje pesveti, tako se je zalesketal prstan po izbi.

»Ti si to nekje ukradel, dečko,« zarohni oče, zgrabi bič in našeška Janka. Prstan mu vzame in ga shrani.

»Vnovič morate iti v snuboke,« ukaže oče. »Kdor prinese od neveste najlepši robec, bo moj dedič.«

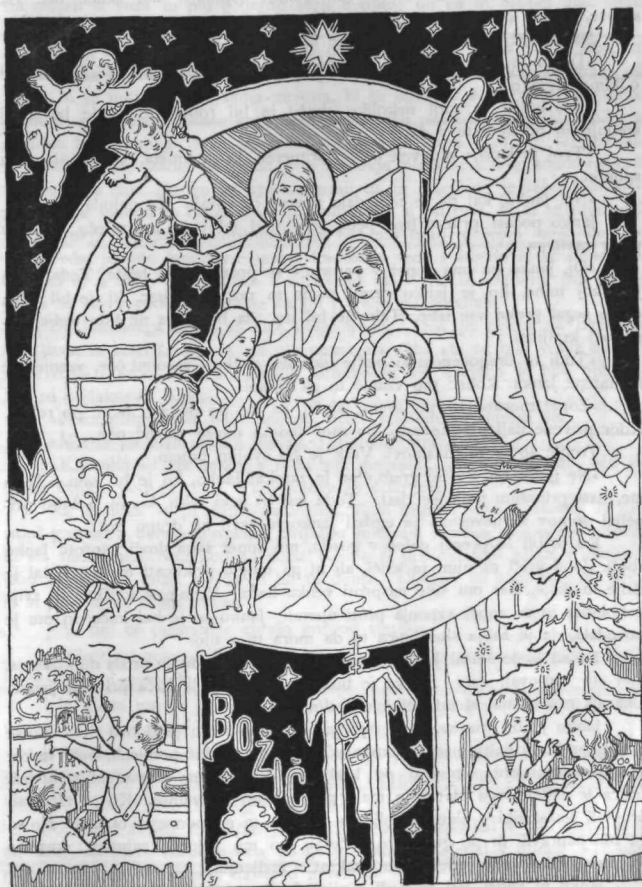
Drugi dan so šli sinovi zopet vsaksebi.

»Po tisti stezi ne pojdem, koder sem hodil zadnjič,« si misli Janko. »Utegnila bi me zopet srečati žaba in zopet bi me čakal doma bič namesto pohvale,« reče in se obrne na drugo pot. Toda ni se je ognil. Žaba mu zopet skoči na pot.

»Vem, Janko, da so te topli doma, ali to naj ti ne jemlje srčnosti. Po robec greš k nevesti. Moja Katrica jih ima na izber. Takega ti bo dala, da boš gotovo osramotil brata. Le pojdi z menoj,« mu prigovarja žaba.

Janko premišljuje, ali bi šel, ali bi ne šel. Naposled krene za žabo. Ko sta prišla do skalovja, pokliče žaba Katrico. Hčerka prinese takoj drugo skrinjico — polno dragih robcev iz najčistejše svile. Janko si zopet izbere najslabšega in najmanjšega. Starka ga pokrega. Nato mu da prekrasen robec; bil je eden izmed največjih. Skrbno mu ga zavije v papir.

»Brata sta že doma in te čakata,« reče žaba Janku, ko je odhajal.

Pogodila je. Brata sta bila že doma. Oče se ni odločil, kdo podeduje dom. Čakal je Janka. Ko se je vrnil domov najmlajši sin, skliče oče vse sinove, da mu pokažejo dari, ki so jih prejeli od nevest.

Najstarejši sin je prinesel robec iz bombaža.

»Dober je. Shrani si ga za spomin,« reče oče, ko ga je zagledal in odkima z glavo.

Malo boljši in tudi nekoliko dražji je bil robec, ki ga je bil dobil srednji sin od neveste v dar.

»Tvoj je lepši,« mu veli oče, »primeren je za kmeta, shrani si ga za spomin.«

»Nu, Janko, kaj pa je tebi dala nevesta?« vpraša oče najmlajšega sina.

Janko počasi prileze izza peči, seže pod telovnik in izvleče nekaj v papir zavitega.

»Oj, Janko ga ima zopet v papirju,« se posmehujeta brata. Toda smeh ju takoj mine, ko je Janko razvil papir in razgrnil robec, ki je bil tolik, da je segal preko vse izbe. Tako je bil lep, da bi se ga ne bilo treba sramovati kraljični.

»Tudi to dragocenost si nekje ukradel, dečko,« zarohni oče, vzame bič in natepe Janka. Robec mu vzame in ga shrani.

»Zopet morate iti po svetu, sedaj pa ne po prstan in ne po robec. Kdor privede najlepšo nevesto, bo moj dedič,« ukaže vnovič oče.

Tretjič so se razšli sinovi. Vsak je šel svojim potem.

»Ne grem tja, pa ne grem,« se je zarekal Janko, ko je bil sam. »Tepo me, dasi prinašam najlepše dari. Toda kaj bi neki rekli, ko bi si žabo pripeljal domov za nevesto,« je ugibal Janko in zavil na drugo pot.

Ko je bil že precej daleč v gozdu, mu zopet žaba skoči naproti. Janko zbeži. Žaba kriči za njim in kriči, ali ni ga mogla priklicati nazaj. Bežal je dalje in dalje. Kar mu šine nasproti velika kača. Vzpne se kvišku, se zvije v kolobar in se zopet vzpenja proti njemu. Janko se je bal kače, ki mu je povedala, da je žabja služabnica in da mora iti z njo.

Nerad jo je slušal Janko. Skupaj sta šla po gozdu in prišla do skalovja, kjer sta stanovali žabi. Starka je bila vesela, ko ji je kača privedla Janka. Ukazala mu je, naj si odpočine v votlini.

Janko je bil truden. Kmalu je zaspal. Spanje mu je dobro delo. Ko se zjutraj prebudi, kakšna izprememba! On leži na mehkih pernica, belih kakor sneg, v krasni izbi, okrašeni po kraljevo. Na umetno izrezanem stolu leži srajca iz najfinejšega platna in malo proč srebrn umivalnik. Ko je vstal, so prihiteli služabniki v zlatoobrobljenih oblekah in ga pomagali oblačiti. Ko so ga bili napravili in po gosposko počesali, so mu prinesli zajutrek: kavo s smetano, kakršno je jedel samo dvakrat v življenju.

Janko ni vedel, kaj se godi z njim. Jelo se mu je vrteti v glavi. Ozre se skozi okno in vidi krasno mesto in polno ljudi v njem. O skalah, o votlinah in o gozdu pa ni bilo sledu.

Zdajci se oglasi pod okni godba. Služabniki stopijo v izbo in povabijo Janka, naj stopi dol pred grajska vrata, kamor se je ravnokar pripeljala

kočija, šesternato vprežena. Dve gospe sta sedeli v nji: mati in hčerka, oblečeni v svilnato obleko. Ko sta zagledali Janka, ki je bil ravnokar prišel dol, sta stopili iz voza in mu prijazno segli v roko; on pa je osupel stal sredi neštevilnih gledalcev.

»Glej, kako si prav storil, da se nisi ogibal naji. Tista stara žaba, ki te je vabila v skalno votlino, sem jaz; ona žabica, ki je bila še grša od mene, to je moja hčerka, tvoja nevesta, ki jo odvedeš sedaj na očetov dom. Zlobneži so opustošili naše kraljevstvo in zakleli podložnike in služabnike v ostudne kače, naji pa v žabi, katerih se vsakdo ogiba. Zakleti sva morali biti toliko časa, dokler ne pride v to skalovje mladenič k moji hčerki-nevesti po svatbene dari. Mnogo let sva stanovali tu, in marsikdo je zašel semkaj v gozd, toda vsakdo je odbil mojo ponudbo. Ti si bil prvi, ki si se premagal in rešil naji in najine podložnike. Zato boš naš kralj in ženin moje hčerke.«

Sedaj je bilo Janku vse jasno. Radostno sede v kočijo in se odpelje z nevesto in s taščo po kraljevo v rojstveno vas. Ko so odrinili, jim je zagrala za slovo godba, in ljudje so jih iskreno pozdravljali.

Do Jankovega doma se niso dolgo vozili. Oče je ravno na dvorišču klal drva, in starejša sinova sta mu pomagala. Oba sta se bila vrnila domov in privedla s seboj nevesti iz takih siromašnih hiš, kakršna je bila njihova. Vsi so pričakovali Janka.

»Neka gospoda se pelje semkaj, oče,« vzklikne najstarejši sin.

»Morda pa niste davka plačali,« pripomni srednji sin.

»E, molči — vse imam v redu pri gosposki,« reče polglasno oče in stisne čepico pod pazduho. Tudi sinova se odkrijeta.

Na dvorišče se je pripeljala kočija. Pred hišnimi vrati obstane. Iz nje stopi gospod z dvema gospema. Prijazno pozdravi starčka in njegova sinova, ki sta tiščala pokrivali pod pazduho. Gosposki prišlec stopi potem v okajeno izbo in sede za mizo, ko da bi bil tu doma. Domači so stali tam pri peči in si niso upali skoraj dihati.

»Ali me ne poznate?« vpraša gospod starčka.

»Milostljivi gospod, kje bi Vas bil mogel videti?« potrto odgovori kmetič in se prikloni gospodu.

»In vidva me ne poznata?« zopet izpregovori gospod. Brata sta gledala v tla in si nista upala ozreti se na mogočnega gospoda.

»Ali ne poznate več Janka, ki ste ga pretepali zato, ker je prinašal domov najlepše dari od svoje neveste, pa ste ga imeli na sumu, da jih je ukradel?« reče naposled imenitni gospod.

»I glejte si nu, to je naš Janko! Kdo bi ga izpoznal v tem zlatu in v tej dragi obleki?« vzklikne oče, ko ga je ostreje pogledal v obraz. »Ti boš moj dedič, ker si pripeljal najlepšo nevesto.«

»Vaš sin ne potrebuje Vaše dedščine,« seže vmes stara gopa, »in tudi njegova brata je ne bosta potrebovala. Vaš najmlajši sin je postal vladar. V njegovo deželo pojdete Vi in vsi Vaši, tamkaj boste oskrbljeni z vsem potrebnim.«

Kmet je bil zadovoljen. Objel je Janka, njegovo ženo in taščo. Svoj dom z zemljiščem vred je dal dninarju, ki je bil najubožnejši v vasi. Njegova starejša sinova se poslej nista posmehovala najmlajšemu bratu, šla sta rada v njegovo kraljevstvo in postala tamkaj njegova prva dvornika. Oče je bil tudi pri Janku in se je rad spominjal, kako je pošiljal sinove v snuboke, ker ni hotel deliti svojega posestva. Blagoslavljal je tisti hip, ko mu je bila prišla ta misel v glavo.

Ubogi dninar, njegov naslednik, pa je molil zanj in za vso njegovo rodbino in pripovedoval vsakemu, kakšno dobro delo mu je storil kmet in kako je postal Janko kralj in njegova brata prva kraljeva dvornika.

Pravljicar v šoli.

Spisal *Nik. Verhov.*

o ste prebirali pripovedke, objavljene v letošnjem »Zvončku« pod zaglavjem »Slovanske pravljice«, ste gotovo vpraševali: »Kdo jih je neki zapisal?« Takoj vam povem; le malo potrpite!

Meseca grudna je adventni čas. Zjutraj zarana hodijo ljudje v cerkev, kjer se pojo zornice. Po hiši božji miga vse polno lučic, mogočno done orgle, in pevci prepevajo lepe pesmi, izpred oltarja se razširja prijetna kadilna vonjava. Tako je sedaj in tako je bilo pred dobrimi štiridesetimi leti, ko se je v Třebízi na Češkem desetletni šolarček *Večeslav Beneš* veselil zornic. Komaj je zjutraj ura odbila pet, ga je že poklical oče: »Čuješ, vstani!«

Kako bi ne slišal, saj se je bil že tolikrat prebudil in poslušal, ali še ne zvoni. Kakor bi trenil je s postelje doli in oblečen. Oprta si torbico s šolskimi knjigami, ki si jo je bil pripravil zvečer. Pogleda poprej samo, ali je kaj prigrizka notri. Da, je; mati so mu dali v torbico dva krajca kruha in jabolko.

Po vasi se že svetlikajo plamenice. Premikajo se semintja kakor velike večče. Psi lajajo. Po potih in stezah, vodečih k župni cerkvi, se čuje veselo govorjenje, pozdravi, dovtipi . . .

Oče stopi iz koč, z njim *Večeslavček*. Pridružita se sosedom, gredočim k zornicam. Zdajci zatisneta *Večeslavčku* dve roki oči, za seboj začuje hkrati pridružen smeh. To je bil prijatelj Janko, ki je bil kaki dve leti starejši od *Večeslavčka*, torej precej večji od njega. Rad je časih malo podražil tovariše, ki so ga pa ljubili, saj je bil Janko dobra duša. Bil je nekak prvak med vrstniki. Umel je žvižgati na dva prsta, vdeta v usta. Kadar so se izkušali v lučanju, je on zagnal najdalje. Plezati je znal najbolje. Vsakemu je hipoma odprl pest, najsi je bila še tako trdo stisnjena. Poznal je vse ptiče, vedel za